

UČITELJSKI T O V A R Š.

Líst za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. dan vsakega mesca, in velja za celo leto v tiskarnici in po pošti 2 gl. 50 kr., za pol leta 1 gl. 30 kr. nov. dn.

Tečaj II.   V Ljubljani 15. avgusta 1862.   Líst 16.

Učilni načert

za II. razred poglavitne šole. *)

Osnovan na podlagi sl. ministerske naredbe za nauk in bogočastje 23. dne marca l. 1855., v poglavju XX., pod št. 72.

Pervo polletje.

1. Keršanski nauk. „Kratek katekizem“ se bolj kratko obdeljuje do svetih zakramentov.

2. Slovenski jezik. a) *Branje*. Vadi se urno brati in prav naglaševati, pa tudi dobro razumeti in pripovedovati, kar se je bralo. Pesmi in izreki se učé na pamet. b) *Slovnica*. Po „Slovensko - nemški gramatiki“ se vadijo: osebni zaimki, časovniki v sedanjem času, imena v edinem in množnem številu, prilogi, priložaji sedanjega časa, različne verste imen, stavek, osebek in povedek in časovnik v velívnem naklonu. Ti slovníški deli se poiščejo v „Pervem berilu“ (1. oddelek). c) *Pravopis*. Vsaki teden $\frac{3}{4}$ ure. Raba velikih začetnih čerk in natančno poznavanje ločnic. Potem se učí, kako se slovke prav razdeljujejo, in se razlaga tako daleč, kakor slovníške vaje 1. polletja sežejo. č) *Govorjenje in spisovanje*. Pervi odstavek. Imena reči. A, B in C v „Slovensko - nemški gramatiki“ (zadaj). Te vaje učenci nekaj domá, nekaj pa v šoli po slovenski spisu-

*) Černomeljske.

jejo; učenik jim jih popravlja, in potem jih učenci brez pomot pri pisanju v šoli ali tudi doma v čiste spisovnike prepisujejo. Ti čisti spisovniki se shranjujejo v šolski omari, in se učencem še le konec šolskega leta po spraševanju nazaj dajo. Iz domačih spisovnikov se učenci dobro sestavljene in popravljene spise doma na pamet učé.

3. Nemški jezik. *a) Branje.* 1. oddelek. Vadi se dalje urno mehanično brati, prav naglaševati in poslovenovati in popolnoma razumeti. Razlaguje in ogleduje se gradivo. Pesmi in izreki se učé na pamet. *b) Slovnica.* Po „Slovensko - nemški gramatiki“ se na podlagi maternega jezika učé: osebni zaimki, časovniki v sedanjem času, imena v edinem in množnem številu, prilogi, priložaji sedanjega časa, raznoverstne baze imen, stavek (osebek in povedek) in časovnik v velivnem naklonu. Ti slovniški deli se poiščejo v primernih berilnih spisih 1. oddelka s slovensko - nemškimi vprašanji. *c) Pravopis.* Nemški pravopis se vadi do 2. stopnje po pismenkovanjski poti. Ustmeno prestavljanje v slovensko po primernih prejšnjih slovniških vajah in nemško razlaganje (analiza). *č) Govorjenje in spisovanje* kakor po slovenski, samo toliko razločno, da se za 1. polletja po slovenski sestavljeni spisi ponemčijo in na pamet učé.

4. Številjenje. Tretji oddelek „Navoda iz glave poštevati“. Slovenske številke se imenujejo tudi po nemški.

5. Pisanje. Vadijo se pisati velike slovenske in nemške čerke v kratkih stavkih. Drugo vse, kakor v prvem razredu.

6. Petje. Vadijo se v „Prvem berilu“ (1. oddelka) nahajoče slov. pesmi in druge primerne narodne.

Drugo polletje.

1. Keršanski nauk. „Kratek katekizem“ se bolj kratko razlaga od svetih zakramentov do konca. Učivne ure na teden: 4.

2. Slovenski jezik. *a) Branje.* Vadi se urno brati in prav naglaševati, pa tudi dobro razumeti in pripovedovati, kar se bere. Pesmi in izreki se učé na pamet. *b) Slovnica.* Po „Slovensko - nemški gramatiki“ se učé: sestavljeni časovniki, pretekli čas, prihodnji čas, terdivni, nikavni, pri-

povedovavni, velivni, vprašavni stavki, oseba, število in čas pri časovnikih. Ti slovenski deli se poiščejo v 2. oddelku „Pervega berila“. c) *Pravopis*. Vse, kakor 1. polleta; samo pri razlaganji se morajo slovniške vaje 2. polleta uriti. č) *Govorjenje in spisovanje*. Pervi odstavek II. Lastnosti reči. A, B in III. Djanje in stanje reči. A, B in C v „Slovensko-nemški gramatiki“. Drugo vse kakor 1. polleta. Učivnih ur na teden: 5.

3. Nemški jezik. a) *Branje*. 2. oddelek, kakor 1. polleta. b) *Slovnica*. Po „Slovensko-nemški gramatiki“ se na podlagi maternega jezika učé: sestavljeni časovniki, krepki, šibki in nepravilni časovniki, pretekli in prihodnji čas, razno-verstni goli stavki t. j. terdivni, nikavni, pripovedovavni, velivni, vprašavni stavki. Pri časovnikih se naznanja tudi oseba, število in čas. Ti slovniški deli se poiščejo v 2. oddelku v primernih nemških berilnih spisih. c) *Pravopis*. Vse kakor 1. polleta; samo slovniške vaje 2. polleta se morajo ob enem uriti. Ako zmanjka gradiva za narekovanje do 2. stopnje, se rabi „die deutsche Satzzeichnung“ v. Herrmann. Glasno pismenkovanje v tem polletju jenja. č) *Govorjenje in spisovanje*. Vsi za 2. polletje po slovenski sestavljeni spisi se predstavljajo v nemško, toda po drugačni poti, kakor pri slovenščini. Učivnih ur na teden: 7.

4. Številjenje. Četrti oddelek „Navoda iz glave poštovati“ Slovenske številke se tudi po nemški imenujejo. Učivne ure na teden: 3.

5. Pisanje. Vadijo se lepo pisati velike slovenske in nemške čerke v prostih stavkih, toda drugače, kakor 1. polleta. Učivne ure na teden: 3.

6. Petje. Vadijo se slov. pesmi, ki se nahajajo v „Pervem berilu“ (2. oddelka) in tudi druge narodne in cerkvene. Čas uka: Vsaki dan $\frac{1}{4}$ ure pred šolo.

Učivne in pomočne knjige, ki se v tem razredu rabijo, so:

Kratek katekizem,
 Pervo slovensko berilo,
 Slovensko - nemška gramatika,
 Navod iz glave poštovati,
 Novi avstrijski denarji (po slovensko - nemško),
 Satzzeichnung v. Herrmann,
 Freischreibübungen in der Volksschule v. Herrmann.

Oesterreichischer Schulbote,
 Die Schreibhefte v. Greiner,
 Šola veselega petja,
 Tovarsš.

Nauk v branji v srednjem in višjem razredu ljudskih šol.

(Dalje.)

Splošna misel pa ni pri vsakem branji tako določeno v podlago branja naznanjena; tako branje pa vendar zavoljo tega ni nič manj vredno. V našem drugem berilu govori drugi razdelek od sveta in narave, tretji od človeka, četerti pripoveduje o naravi, peti pa opomni nekaj o zemljopisji in domovinski zgodbi. Pri teh vajah naj si pa učenik prizadeva, da bo pri otrocih veselje in zavest do teh reči zbudil. Otroku naj se narava priljubi in naj jo zavedno opazuje; domovino in narodnost naj se pa otrok vadi čislati in obrajtati zato, da se mu bo prava narodna zavest zbudila.

Tako veli pedagogika v sedanjem času.

Po tem vodilu naj se pa tudi takšno branje obravnuje, in si moramo bolj prizadevati, da se seree otrokovo s takim branjem požlahtnuje, kakor pa, da bi otrok znal to iz glave povedati. Vsake reči se pa moramo pri tisti strani lotiti, kjer pričakujemo, da se bo otroški naravi naj bolj prileglo. Kadar se, postavim, kamela opisuje, bo otroka bolj mikalo zvediti, kako da živi, koliko neprecenljivo je vredna pri Arabcu in sploh pri prebivavcih v pušavah, kakor pa, kako je velika itd. Tako je pa tudi popisuje naše drugo berilo. Le toliko, kolikor bistna in telesna lastnost pri živalih pripomore, da so človeku koristne in da jih porabi, jih bo posebno mikalo zvediti. V zgodovini ne bodo toliko popraševali, kako so se verstile zgodbe in vladarji; imena in števila pa tudi ne bodo serca požlahtnovale. To se le doseže, če se imenitne zgodbe in slavni možje prav živo popisujejo. Ljubezen do domovine in narodnost tudi ne bodo obudile imena rek, gor, mest in vasi. To vse je pri učeniku, če zna namreč dobro tvarino tudi dobro obravnati in tako obračati, da zbuja do takih reči pravo ljubezen, ali pa jo po napčnem ravnanji ogrenuje.

(Dalje prih.)